

2021, Vol. 42(34), pp. 3227–3337. DOI: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehab484>.

4. Hageman S., Kaptoge S. et al. Using SCORE2 with a risk chart or online calculator: impact on model performance, treatment eligibility and cardiovascular disease prevention. *European Heart Journal – Quality of Care and Clinical Outcomes*. 2026, Vol. 12(2), pp. 213–220. DOI: <https://doi.org/10.1093/ehjqcco/qcaf122>.

5. Salinas M., Flores E. et al. Advancing cardiovascular risk assessment: real-time SCORE2 calculation through CDSS in primary care patients. *Clinical Biochemistry*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.clinbiochem.2025.110922>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-17>

ДОСТУПНІ ЛІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Пекліна Г. П.

*доктор медичних наук,
професор кафедри загальної та клінічної фармакології
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Смірнова Г. В.

*старший викладач кафедри загально-медичних наук
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Програма «Доступні ліки» в умовах воєнного стану для держави стала не лише засобом соціального захисту, а й стратегічним механізмом забезпечення національної безпеки України, яка забезпечує безперервність лікування хронічних захворювань, зменшує величезне навантаження на систему охорони здоров'я та запобігає загостренням хронічних хвороб, що є критично важливим та необхідним під час війни. Таким чином, пілотна програма «Доступні ліки» остаточно вписалась в загальну канву системи життєзабезпечення та охорони здоров'я України і стали чи не найбільш прогресивною в цілій Європі.

На сьогодні доступність лікарських засобів для населення нашої країни є однією із найгостріших проблем у системі охорони здоров'я. Важливим є не тільки питання фізичної доступності ліків, тобто їх наявності в аптеках, а ще й економічної можливості придбати необхідні лікарські препарати. Для

вирішення цієї проблеми пріоритетним напрямом у реформуванні вітчизняної системи охорони здоров'я Уряд визнав запровадження програми реімбурсації [3].

Воєнний стан в Україні також створив нові виклики для цілої системи охорони здоров'я України, і, звісно ж, програма «Доступні ліки» теж не може залишитись осторонь планування необхідних модифікацій. З одного боку, може здаватись, що їх актуальність може зникнути із закінченням воєнного стану та самої війни, але модифікації, які розглядаються в роботі та пропонувані зміни будуть дієвими та ефективними протягом дуже тривалої часової перспективи, а також можуть суттєво і позитивно вплинути на рівень життєзабезпечення людей – постраждалих від війни і, особливо бенефіціарів актуальних і майбутніх програми «Доступні ліки». Впроваджуючи зміни, програма «Доступні ліки» не тільки зможе розширити спектр своїх бенефіціарів та залучити нові заклади охорони здоров'я до своєї мережі, програма може також здійснити ривок до функціонування на міжнародному рівні, а також, що найважливіше, суттєво покращити процес післявоєнної реабілітації кожного українця.

Високий рівень небезпеки щодо життя та здоров'я основних бенефіціарів програми «Доступні ліки» призвели до того, що більшість планованих нововведень або пропозицій з покращення програми були реалізовані. Зокрема, на підставі наукових досліджень соціологів та аналізу практикуючих лікарів, було впроваджено власне під час діє воєнного стану в Україні та допомогло суттєво полегшити користування програмою [2].

Отже, розвиток програми «Доступні ліки» має забезпечуватись за наступними напрямками:

- враховуючи те, що за даними МОЗ, у 2022 в національному бюджеті було закладено близько 4,6 млрд грн на забезпечення населення ліками в рамках програми ДЛ, варто ініціювати реструктуризацію напрямку скеровування фінансових засобів таким чином, аби відповідний відсоток цих засобів або поступав на додаток Дія українців, що виїхали за кордон, або приходив як одноразова/багаторазова дотація, аналогічна до такої, що була реалізована як заохочування у зв'язку із повноцінною вакцинацією проти COVID-19, або ж також є можливість підписати міжнародні договори про співробітництво між МОЗ України та певними аптечними мережами країн ЄС, принаймні тими, які розташовані на території країн, які прийняли більшу найбільшу кількість українських біженців.

- другим етапом функціонування програми ДЛ в умовах воєнного стану, на нашу думку, має стати факт, що спектр ліків, які забезпечуються проектом мусить поповнюватись згідно із зміненими потребами великої кількості населення. А отже, мінімум протягом нинішнього року реімбурсації мають підлягати лікарські засоби, які сприяють загоєнню ран, опіків, прискорюють реабілітацію пацієнтів після кульових та інших воєнних поранень, а також медичних засобів, які оптимізують реабілітацію

пацієнтів, які втратили кінцівки, зір, слух тощо в результаті вибухів снарядів, мін та інших наслідків бойових дій в регіонах України. Але надалі актуальною залишається підтримка громадян, які не звернулись до цих центрів по допомогу, або тих, хто потребує вже додаткової реабілітації після загального лікування. І, власне, на цьому етапі, заходи, які ми пропонуємо запровадити до програми «Доступні ліки» мають відіграти свою основну роль. Не слід забувати, що незважаючи на військовий стан в країні працюють тисячі медичних закладів, приватних медичних клінік в яких працюють висококваліфіковані фахівці, тому допомога держави цим клінікам та лікарням для надання спеціалізованої медичної допомоги з використанням програми «Доступні ліки» є соціально необхідною та економічно доцільною в умовах воєнного стану.

– третім основним напрямком сучасного розвитку програми має, на нашу думку, стати розширення спектру медичних засобів, які забезпечуються проектом до “інших засобів гігієни та догляду”. В цьому випадку йдеться, звісно, головне про засоби для інтимної гігієни як дорослих людей, так і підлітків, а також, що є найбільш важливим: це індивідуальні засоби догляду за новонародженими та дітьми, серед яких: пелюшки, памперси, гігієнічні серветки, молочна суміш, засоби для догляду за шкірою немовлят, особливо такі, які сприяють пригніченню подразнень, типових для такого віку; а також ліки для зниження жару та протизастудні препарати для дітей та немовлят тощо.

Не варто приховувати, що товари всіх вищеперелічених категорій завжди складали великий відсоток витрат з сімейного бюджету українських родин, але, беручи під увагу сучасні обставини браку доходів та при відносно недостатньому рівні державних виплат як для внутрішньо переміщених осіб, так і для людей в областях і районах, охоплених воєнними діями, аналізоване рішення стає не тільки бажаним, але необхідним задля забезпечення гідного рівня передусім зростання і розвитку молодого покоління, особливо тих його представників, які щодня народжуються у підвалах та бомбосховищах українських міст.

Таким чином, забезпечення населення України лікарськими препаратами є одним з важливих складників національної безпеки країни, тому продовження роботи програми реімбурсації можна віднести до одних з головних механізмів її гарантування.

Література:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про лікарські засоби” щодо забезпечення економічної конкуренції та захисту прав пацієнтів при здійсненні роздрібною торгівлі лікарськими засобами”

2. Пекліна Г.П., Смірнова Г.В. Доступні ліки в умовах воєнного стану: перспективи розвитку програми. Вісник морської медицини. Науково практичний журнал. №4, Одеса, 2024, С. 5–14.

3. Костюк І.А., Пелих Ю.В. Аналіз динаміки номенклатури лікарських засобів в Урядовій програмі «Доступні ліки»//Фармацевтичний журнал, 2022, Т. 77, № 3, С. 3–4.

4. Офіційний сайт Національної Служби Здоров'я України (аналіз програми “Доступні ліки” та механізмів її застосування на підставі доступних вкладень) <https://nszu.gov.ua/ogoloshennya-pro-ukladennya-dogovoriv/dostupni-liky>

5. Оцінка програми “Доступні ліки”, зроблена ВООЗ, доступна за посиланням https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0019/400429/52308-WHO-Affordable-Medicines-Programme-Ukraine-UKR_low_V7.pdf

6. Деталізація відпущених лікарських засобів за програмою реімбурсації “Доступні ліки” <https://nszu.gov.ua/e-data/dashboard/reimb-manufacturer-details>

7. Наказ МОЗ України від 10.08.2021 №1705 “Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 05 серпня 2021 року” <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-10082021--1705-pro-zatverdzhennja-reestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-standom-na-05-serpnja-2021-roku>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-18>

СТВОРЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ НА БАЗІ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ – НАГАЛЬНА ПОТРЕБА СЬОГОДЕННЯ

Савицький І. В.

*доктор медичних наук, професор,
професор кафедри загально-медичних наук
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

В умовах сьогодення все більше наших воїнів отримують поранення та потребують не лише соматичного лікування а і подальшої реабілітації. Це і адаптація після поранень різного ступеню важкості, боротьба з хронічним больовим синдромом який щоденно виснажує, поетапна реабілітація після протезування і відновлення після одержаних психоемоційних ушкоджень.